

Другий тур
XIII Української олімпіади з лінгвістики
14 і 15 березня 2026 р.

Розв'язки задач

Тайоре *молодші класи*

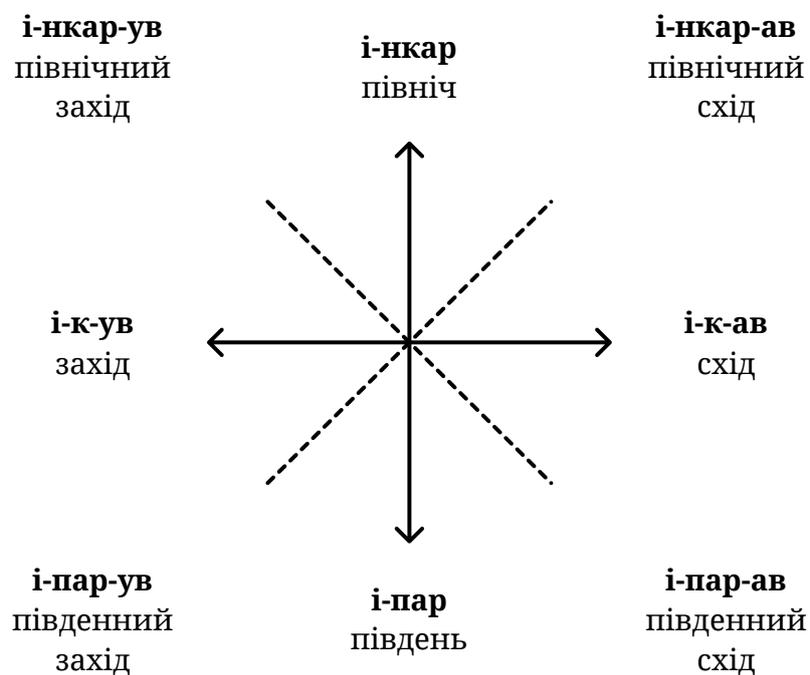
У мові тайоре чотири сторони світу позначають такі морфеми:

-нкар- північ   **-ав** схід
-пар- південь   **-ув** захід

Будова слова:

- 1) префікс **i-**;
- 2) *північ, південь* або сполучна морфема **-к-**;
- 3) *схід* або *захід* (якщо такий компонент є у назві).

Схематично назви всіх сторін світу можна подати таким чином:

Завдання 1:

інкар	північ
іпарув	південний захід

Завдання 2:

ікав	схід
інкарав	північний схід
інкарув	північний захід
іпар	південь

Лешуцид *молодші та старші класи*

Речення мови лешуцид мають таку структуру:

дієслово — артикль — іменник.

Дієслово складається з префікса **у-**, до якого приєднується корінь та необов'язковий *каузативний* суфікс **-тхв**. Залежно від наявності суфікса речення мови лешуцид відповідають двом різним структурам української мови:

- без суфікса: речення з неперехідним дієсловом, де артикль та іменник описують підмет;
- із суфіксом: речення з перехідним дієсловом, де артикль та іменник описують додаток, а підметом є «хтось».

Дієслово	Значення	Каузативне значення
-'ухв-	піти	відвести
-т'ук'в-	піти додому	відвести додому
-'етл'-	прийти	привести

Артикль вказує на рід іменника, тобто на стать особи: **ті** — чоловіки, **тсі** — жінки.

Іменник	Чоловічий рід	Жіночий рід
ч'ач'ас	хлопчик	дівчинка
д'алш	мій брат	моя сестра
лутл'	дідусь	бабуся

Завдання 1:

- 5 **У'ухв ті лутл'.**
Дідусь пішов.
- 6 **У'етл'тхв тсі ч'ач'ас.**
Хтось привів дівчинку.

Завдання 2:

- 7 Хтось відвів мою сестру.
У'ухвтхв тсі д'алш.
- 8 Хлопчик пішов додому.
Ут'ук'в ті ч'ач'ас.

Мартутуніра *молодші та старші класи*

Форма місцевого відмінка іменників мови мартутуніра твориться з форми називного відмінка шляхом приєднання суфікса, який залежить від останнього приголосного основи, а також від кількості в основі голосних:

- якщо основа закінчується на **-n**, додається суфікс **-ta**;
- якщо основа закінчується на **-ny**, додається суфікс **-tha**;
- якщо основа закінчується на **-l** або **-rr**, додається суфікс **-a**;
- якщо основа закінчується на голосний, до основ із двома голосними додається суфікс **-ngka**, а до основ із більшою кількістю голосних — суфікс **-la**.

Відповіді:

Називний відм.	Місцевий відм.	Переклад
(1) thawun	thawunta	місто
(2) manpurr	manpurra	коліно
(3) kurntal	kurntala	дочка
(4) nguu	nguungka	обличчя
(5) ngayiny	ngayinytha	дихання
(6) yirlil	yirlila	плаский камінь
marlwalany	(7) marlwalanytha	<i>вид рослини</i>
ngawayi	(8) ngawayila	річ
piwi	(9) piwingka	молоко
ngawurr	(10) ngawurra	піна
ngurnta	(11) ngurntangka	спосіб
purrurumarnu	(12) purrurumarnula	талія
tharratal	(13) tharratala	<i>вид птаха</i>
tharryarran	(14) tharryarranta	жаба

Гонді молодші та старші класи

Будова дієслова:

основа — показник часу-виду — показник особи та числа підмета.

Основи:

cuk- помилятися

dira- зупинятися

pari- літати

tak- ходити

tuhk- чхати

Показники часу-виду:

-(a)nt- теперішній

-t- минулий доконаний

-(a)nd- минулий недоконаний

Сполучний звук **-a-** з'являється у суфіксах **-(a)nt-** та **-(a)nd-**, якщо основа закінчується на приголосний.

Особові суфікси залежать від часу-виду дієслова: у минулому недоконаному часі (після суфікса **-(a)nd-**) голосна в особовому суфіксі підвищується.

Особа	Число	Після -(a)nt- , -t-	Після -(a)nd-
I	одн.	-on	-un
	мн.	-om	-um
II	одн.	-i	
	мн.	-it	
III	одн.	-or	-ur
	мн.	-er	-ir

Відповіді до завдань наведено на наступній сторінці.

Завдання 1:

Слово	Переклад
cukandit	ви помилялися
cukanton	я помиляюся
cuktom	ми помилилися
dirandi	ти зупинявся
dirandum	ми зупинялися
diranter	вони зупиняються
parindun	я літав
pariti	ти політав
takanti	ти ходиш
takantom	ми ходимо
taktit	ви походили
tuhkter	вони чхнули

Завдання 2:

Слово	Переклад
cukanti	ти помиляєшся
dirator	він зупинився
parintom	ми літаємо
takandum	ми ходили
tuhkandir	вони чхали

Завдання 3:

Значення	Слово
вони ходять	takanter
я походив	takton
вони літали	parindir
ви чхаєте	tuhkantit
він зупинявся	dirandur

Кроу старші класи

Дієслова мови кроу відмінюються шляхом приєднання до основи тих чи інших префіксів та переміщення наголосу. У матеріалі задачі представлено п'ять парадигм. У перших двох парадигмах (дії ротом і руками) префікс III особи, приєднуючись до основ, що починаються на збіг двох приголосних, втрачає свою довготу: **daa-** перетворюється на **da-**, а **duu-** — на **du-**.

I особа		II особа		III особа		Значення слів
префікс	наголошена голосна	префікс	наголошена голосна	префікс	наголошена голосна	
bala-	третя	dala-	друга	da(a)-	перша	<i>дії ротом</i>
bulu-		dilu-		du(u)-		<i>дії руками</i>
baa-	остання	daa-	перша	ala-	остання	<i>дії ногами</i>
aw-	друга	al-	друга	—	перша	—
b-	та сама, що у III особі	d-	перша, якщо за нею — ще одна голосна або два приголосних; інакше та сама, що у III особі	—	довільна не перша (лексично визначена)	—

Слова «пробивати» та «розбивати», що належать до парадигми **baa-** / **daa-** / **ala-**, мають позначати дії ногами. Отже, їхні значення можна уточнити так: «пробивати *ногою*» та «розбивати *ногою*».

Слово, переклад якого приховано під номером 24, має основу **-koopik** — ту саму, що й «пробивати ногою». При цьому воно належить до парадигми дій ротом. Відповідно, його значення має бути схожим на «пробивати ротом». Близьке до цього поняття — «прогризати».

Слово, переклад якого приховано під номером 35, належить до парадигми дій руками та має основу **-shiak**. Таку саму основу має слово «відкушувати» з парадигми дій ротом. Отже, шуканий переклад — «відламувати», «відчеплювати» або «відривати».

Відповіді на завдання наведено на наступній сторінці.

I особа	II особа	III особа	Переклад
baakoopík	dáakoopik	alakoopík	пробивати (ногою)
(1) bihkalaák	díhkalaak	ihkalaák	розтягуватися
bapásšhek	dapásšhek	(2) apásšhek	втомлюватися
balachípic	daláchipik	(3) dáachipik	лизати
(4) awáxpilik	(5) aláxpilik	áxpilik	змагатися
buluxáashik	dilúxaashik	(6) dúuxaashik	тримати
(7) buluxchík	(8) dilúxchik	dúxchik	ритися
(9) baashík	dáashik	aashík	полювати
baasheechík	(10) dáasheechik	alasheechík	розбивати (ногою)
(11) baapeék	dáapeek	(12) alapeék	кóпати
awáxpak	aláxpak	(13) áxpak	одружуватися
balaschíik	daláschiik	(14) dáschiik	жувати
awóhchipik	(15) alóhchipik	óhchipik	пiрнати
bihkulutchík	díhkulutchik	(16) ihkulutchík	вдягатися
biháalik	diháalik	(17) iháalik	завершувати
(18) buluchíichik	(19) dilúchiichik	dúuchiichik	смикати
(20) biháwik	diháwik	iháwik	спати
awáhchikiichik	aláhchikiichik	áhchikiichik	пiдглядати
(21) awóolik	alóolik	óolik	чекати
(22) balakóopik	(23) dalákoopik	dáakoopik	(24) прогризати
(25) buluhkápik	dilúhkapik	dúhkapik	дряпати
(26) balíishik	(27) dalíishik	alíishik	голодніти
baaxaxxík	dáaxaxxik	alaxaxxík	вступати
balashíak	(28) daláshiak	dáashiak	вiдкушувати
bulussáchik	(29) dilússachik	dússachik	дерти
bitchéek	dítcheek	itchéek	прокидатися
(30) balaxúchik	daláxuchik	dáaxuchik	сьорбати
bihchisshík	(31) díhchisshik	ihchisshík	вiдпочивати
buluchkíchik	dilúchkichik	(32) dúchkichik	вiджимати
(33) biikusshíik	díikusshiik	iikusshíik	розвертатися
biikukkúk	(34) díikukkuk	iikukkúk	чути
bulushíak	dilúshiak	dúushiak	(35) вiдламувати